

Kunnskapsdepartementet
post@kd.dep.no

Dato: 30.juni 2020
Vår ref: Felles/2/21/2020

HØRINGSSVAR NOU 2019: 23 - Forslag til ny opplæringslov

NOU 2019 23 ble overlevert Kunnskapsdepartementet 13. desember 2019.

Maskinentrepenørenes Forbund (MEF) ser det som positivt at det gjøres et arbeide for å tydeliggjøre og forenkle opplæringsloven. Det nye lovforslaget er omfattende, og vi har derfor valgt å konsentrere oss om områdene med størst relevans for våre medlemmer.

Kunnskapsdepartementet har satt lik høringsfrist på Opplæringslovutvalgets NOU og Lied-utvalgets NOU, og har gitt uttrykk for at høringssvarene vil ses i sammenheng. MEF gir eget høringssvar på Lied-utvalgets NOU. Siden begge utvalgsrapportene delvis overlapper hverandre tematisk, vil det enkelte høringssvar kunne vise til begge rapportene.

MEF vil rose utvalget som har påtatt seg en viktig oppgave og har levert et godt gjennomarbeidet resultat. På enkelte områder oppfatter vi imidlertid at forslaget går for langt i ønsket om å forenkle loven, uten at konsekvensene av en slik forenkling fullt ut blir belyst.

Dette gjelder spesielt forslaget i kapittel 29 om ikke å regulere opplæringskontorene i forslaget til ny opplæringslov.

Denne endringen vil bidra til å bygge skott mellom de forskjellige aktørene innen fagopplæringen istedenfor å bygge opp under en felles intensjon om å utvikle gode fagarbeidere. Forslaget vil medføre at de faglige ressursene som i dag benytter arbeidstiden til å være ute i bedrifter og følge opp lærlingene isteden vil måtte bruke store deler av arbeidsdagen på kontoret for å kunne ivareta en langt mer omfattende saksbehandling, timeføring og økonomitransaksjoner enn i dag. Vi opplever ikke at utvalgets forslag her er i tråd med betraktninger og konklusjonene fra kildene det henvises til, eller andre rapporter eller utredninger som berører dette temaet.

Vi mener den foreslåtte endringen vil føre til:

- **Store forskjeller i oppfølging av lærlinger og økt frafall i læretiden**
- **Nedgang i søkningen til yrkesfaglig utdanning og færre lærebedrifter**
- **Dårligere tilgang til fagkompetanse for konkurranseutsatte bransjer**

Som bransjeorganisasjon og part i samfunnskontrakten for flere læreplasser ønsker vi å bidra til en best mulig fagopplæring. Vi mener behovet for å opprettholde en velfungerende fagopplæring må være overordnet behovet om å forenkle opplæringsloven, men at det er mulig å gjøre endringer som både tydeliggjør loven og styrker fagopplæringen. Innspill på hvordan dette kan løses finnes på side 7-8 i dette høringssvaret.

Om Maskinentrepenørenes Forbund (MEF)

MEF er en frittstående bransje- og arbeidsgiverorganisasjon som representerer litt over 2200 små, mellomstore og store bedrifter. Hovedtyngden av medlemsbedriftene driver maskinell

anleggsvirksomhet, men forbundet organiserer også skogsentreprenører, brønnborere og gjenvinnings- og avfallsbedrifter. Samlet omsetter medlemsbedriftene for rundt 90 milliarder kroner i året og sysselsetter litt over 40.000 arbeidstakere. MEF har egen hovedavtale med LO/Norsk Arbeidsmandsforbund (NAF) og tariffavtaler med NAF og Fellesforbundet. MEF står utenfor NHO, men er medlem av Bygge-, anleggs- og eiendomsrådet (BAE-rådet). Våre medlemmer ansetter hvert år flere hundre nyutdannede fagarbeidere innen bransjens fag. Samtidig har de rundt 1850 løpende lærekontrakter. En fagutdanning med best mulig struktur og innhold er derfor av svært stor betydning for å videreutvikle bransjens kompetanse og styrke dens konkurransekraft.

Kapitel 24 - Rett til videregående opplæring

Utvalget foreslår at retten til videregående opplæring i hovedsak videreføres, og foreslår at det stilles krav om et visst omfang av grunnskoleopplæring for at en elev kan sies å ha fullført grunn-skolen. Videre foreslås det at det innføres en rett til ett år ekstra grunnskoleopplæring ved en videregående skole for de som avslutter grunnskolen uten tilstrekkelig opplæring til få vitnemål.

MEF vil her vise til Liedutvalgets forslag (NOU 2019 25) om utvidet rett til videregående opplæring, rett til å fullføre med en sluttkompetanse, forslag om innføringsfag tilpasset den enkelte faglige ståsted og prinsippet om at den enkelte må ha bestått fagene for å være kvalifisert til neste nivå. Vi opplever at både forslaget til ny opplæringslov og Liedutvalgets forslag styrker retten til videregående opplæring. Liedutvalget har imidlertid, som en følge av sitt mandat, gått dypere inn i materien og utarbeidet et mer helhetlig forslag. MEF støtter Liedutvalgets forslag.

Utvalget foreslår å videreføre retten til påbygg til generell studiekompetanse for dem som har bestått fag- og yrkesopplæringen.

MEF støtter forslaget.

Utvalget foreslår at retten til gratis videregående opplæring videreføres.

MEF støtter forslaget.

Utvalget foreslår i 24.5 at forskrift til opplæringsloven gjennomgås med sikte på at elever med særlige utfordringer lettere kan gis individuelt tilpassede løp i videregående skole

MEF støtter forslaget

Utvalget foreslår i 24.5 at rett til omvalg og ekstra opplæringstid videreføres, men slik at opplæring i og på norsk tegnspråk eller punktskrift i seg selv ikke skal gi rett til utvidet tid, se forslag til § 6-5

MEF støtter forslaget

Kapitel 26 - Organisering av opplæringen

Utvalget foreslår i 26.3.4 en åpning i loven som tillater at personer med høy og relevant kompetanse, men som ikke har lærerutdanning, i særlige tilfeller skal kunne gi individuelt tilrettelagt opplæring og ha ansvaret for slik opplæring på lik linje med lærere (omtalt i kapittel 31.5.7) Denne åpningen skal imidlertid kun gjelde for personer som har universitets- eller høyskoleutdanning, og som har en kompetanse som i større grad kan ivareta elevens behov.

MEF mener en slik åpning også må kunne gjelde for personer med særlig høy kompetanse uavhengig av hvorvidt personen har tilegnet seg denne på universitet og høyskole, eller på

fagskole og gjennom særlig lang og relevant yrkeserfaring. Å kun åpne for personer med akademisk bakgrunn vil begrense mulighetene til å gi yrkesfagene et løft gjennom bidrag fra særlig kompetente personer med praktisk erfaring fra arbeidslivet.

Kapitel 29 - Videregående opplæring i bedrift

Ulike veier til fagbrev.

Lovutvalget foreslår å rydde i benevnelser og ulike måter å oppnå fagbrev og yrkeskompetanse på.

MEF foreslår å videreføre Lærling, Lærekandidat, Praksiskandidat og Fagbrev på jobb. Praksisbrevkandidat og modulbasert opplæring er lite kjent/brukt hos oss. Vi ønsker imidlertid å beholde dagens benevnelser (lærling, lærekandidat, lærekontrakt og opplæringskontrakt) da vi mener dette gir en presis angivelse av hva slags løp den enkelte deltar i. De eksisterende begrepene er godt innarbeidet i bygge- og anleggsbransjen gjennom en rekke år og det advares mot å endre innarbeidede begreper når innholdet i det vesentlig ikke endres. Innføring av nye begreper vil medføre at ordningen utad vil fremstå som en helt ny ordning. Å skape forvirring rundt allerede godt innarbeidede ordninger, uten at det tilføres noe nytt til ordningene mener vi er en unødvendig endring som ikke bidrar til å styrke fagopplæringen.

Vi støtter fullt behovet for å kunne etablere delkompetanse gjennom lærekandidatordningen. Det er ønskelig at denne ordningen blir enda bedre kjent og «fremsnakket» da den ofte gir gode resultater gjennom økt motivasjon og mestringsfølelse hos lærlingen. Ikke sjelden er det betydelig modning og progresjon hos lærekandidaten slik at målet kan flyttes fra delkompetanse til yrkeskompetanse underveis. Flytting foregår også motsatt vei når det snakk om en lærling som ser at fagbrev blir et for tøft mål i første omgang og istedenfor å falle ut av læretiden heller kan fokusere på å oppnå delkompetanse som lærekandidat.

Utvalget foreslår at loven benytter «lærling» og «kontrakt om opplæring» som fellesbenevnelser for alle som får fagopplæring i bedrift, og for kontrakter om fagopplæring.

MEF støtter ikke dette forslaget med samme begrunnelse som i foregående punkt.

Utvalget foreslår i 29.4.4.2 at plikten til å tilby praksisbrevopplæring ikke videreføres

MEF støtter dette forslaget. Praksisbrev er ikke en særlig utbredt ordning innen våre fag og vi kan ikke se at det er behov for en særlig plikt til å tilby dette.

Utvalget foreslår i 29.2.1.3 Det følger av § 4-5 at lærebedriften skal inngå lærekontrakt med lærlinger og opplæringskontrakt med praksisbrevkandidater og lærekandidater. Lærebedriften og kandidaten for fagbrev på jobb skal inngå skriftlig kontrakt om fagbrev på jobb. Alle de ulike kontraktene om opplæring skal være skriftlige og inngås «når læreforholdet tek til. Det følger av bestemmelsens andre avsnitt at kontrakten først blir gyldig når den er godkjent av fylkeskommunen. Lærekontrakter og opplæringskontrakter får virkning fra tidspunktet arbeidsforholdet «tek til», jf. andre avsnitt andre setning».

MEF oppfatter at dette gjenspeiler hvordan prosessen fungerer i dag og støtter at dette videreføres.

Utvalget foreslår at «prøve» og «dokumentasjon» skal brukes som fellesbenevnelser for sluttvurderinger i fag- og yrkesopplæringen og oppfordrer departementet til å vurdere om det er behov for alle de ulike ordningene og benevnelserne.

Fag- og svenneprøve er en avsluttende eksamen og selve fag-/svennebrevet er dokumentasjonen på bestått eksamen. I tillegg får den enkelte vitnemål med karakterer fra Vg1 og Vg2 fellesfag og programfag.

MEF mener at dagens system er godt innarbeidet og velfungerende. Dersom den eneste bakgrunnen for en slik endring er å forenkle lovteksten synes ikke MEF det er tilstrekkelig tungtveiende argument for å endre systemer og benevnelser som er godt innarbeidet hos alle involverte parter, selv om de forklares utdypende i forskrift.

Utvalget foreslår at opplæringsloven fullt ut skal regulere opphør av både arbeidsavtale og lærekontrakt.

Arbeidsavtaler reguleres i arbeidsmiljøloven. Når det gjelder lærlinger er arbeidsavtalen en tidsavgrenset avtale som gjelder like lenge som lærekontrakten. Det er viktig at arbeidsavtalen avsluttes samtidig som lærekontrakten avsluttes. Dersom vedkommende stryker til fag-/svenneprøven har de rett til å gjennomføre ny prøve innen 6 måneder. Lærekontrakten kan etter avtale forlenges, men dette må godkjennes av fylkeskommunen.

MEF støtter forslaget om at opplæringsloven regulerer begge forhold.

Utvalget foreslår i 29.5 å innføre plikt for fylkeskommunen til å sørge for at lærlinger skal ha tilgang på rådgivning om utdannings- og yrkesvalg og rådgivning om sosiale og personlige forhold (se omtale i kapittel 42.6.3 og forslag til § 14-1 tredje avsnitt og § 14-2 andre avsnitt)

MEF støtter forslaget

Utvalget foreslår i 29.5 at regelen om prøvetid også skal gjelde for lære kandidater som er over 21 år og har inngått avtale om full opplæring i bedrift, se forslag til § 8-4 tredje avsnitt

MEF støtter forslaget

Utvalget foreslår at det ikke skal være en terskel for heving av kontrakten om opplæring etter ønske fra lærlingen.

MEF mener det bør være en prosess forutfor en heving av lærekontrakt for å sikre at lærlingen får råd og rettledning. Lærlinger som ensidig hever lærekontrakten, vil miste ungdomsretten og dermed begrense sin fremtidige utdannings og læretidsmuligheter. Det er derfor viktig at en slik heving er velfundert og ikke overilet. Maktforholdet mellom arbeidsgiver og lærling kan i mange tilfeller vist seg å føre til en form for skinnenighet om heving av kontrakten. Ofte tør ikke lærlingen å stå opp for sine rettigheter og samtykker til heving under press. Det bør søkes gode løsninger i slike situasjoner som sikre at lærlingens interesser ivaretas. Dette kan for eksempel skje ved at partene i lærekontrakten pålegges å gjennomføre en samtale før kontrakten sies opp.

Lov-utvalget foreslår i 29.5 at «opplæringsloven ikke skal gi saksbehandlingsregler for hevingssaker, herunder at det ikke reguleres en rett til å uttale seg før det fattes vedtak om heving» Vi forstår at lovutvalget mener at retten er ivaretatt gjennom prinsippet om barnets beste og retten til å ytre seg følger av Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen og at det betyr at forvaltningslovens alminnelige saksbehandlingsregler skal gjelde fullt ut også for hevingssaker.

MEF mener imidlertid at partenes rett til å uttale seg i forbindelse med hevingssaker er så vesentlig at den bør ivaretas eksplisitt i loven. Det må reguleres en rett til å uttale seg før det fattes vedtak om heving.

MEF støtter derfor ikke at det ikke skal gis saksbehandlingsregler i opplæringsloven i dette tilfelle og mener at retten til å uttale seg fortsatt bør reguleres i opplæringsloven. Det kan ikke uten videre legges til grunn at et vedtak om heving ikke blir fattet uten at lærlingen har fått

*anledning til å forklare seg for den som skal fatte vedtaket. Disse vedtakene blir ikke tatt i be-
driften, men i fylkeskommunen. Forslaget innebærer derfor mulighet for en alvorlig svekkelse
av lærlingens rettsikkerhet sammenlignet med skoleelevers rettighet til å uttale seg i forbin-
delse med alle reaksjoner i forhold til ordensreglementet. I tillegg innebærer en heving av
lærekontrakt også at lærlingen mister arbeidsavtalen. Dette taler også for at retten til å for-
klare seg direkte for den som skal ta en så alvorlig avgjørelse blir videreført.*

Lovutvalget forslår i 29.4.2.2 å ikke videreføre en særskilt rett til tilgang til PP-tjenesten for lærlinger. Vi forstår at lov-utvalget mener at lærlingene uansett mener at denne retten er sik-
ret i forslag til § 10-12 videreført reguleringen i dagens lov § 5-6 som sier at PP-tjenesten
skal sørge for at det blir utarbeidet sakkyndige vurderinger i alle tilfeller der det er påkrevd
etter lov eller forskrift.

*MEF mener at tilgangen til PP-tjenester er så viktig at eventuelle endringer i lovteksten må
gjøres på en slik måte at denne retten kommer tydelig frem også i fremtiden. PP-tjenesten er
en viktig støttefunksjon også for lærlinger og til hjelp om råd og veiledning ved tilpasset opp-
læring.*

*Denne type tjenester må kunne tilbys uten unødig opphold og det er derfor svært uheldig
dersom ønske om forenklinger i lovteksten kan resultere i tvil og diskusjoner om lærlingens
rett til PP-tjenester og forsinkelser i leveransen av denne tjenesten.*

Utvalget foreslår at opplæringskontor ikke reguleres i opplæringsloven, og dermed heller ikke
kan godkjennes som lærebedrift.

MEF er sterkt uenige i dette forslaget da det vil kunne medføre:

- Store forskjeller i oppfølging av lærlinger og økt frafall i læretiden*
- Nedgang i søkningen til yrkesfaglig utdanning og færre lærebedrifter*
- Dårligere tilgang til fagkompetanse for konkurranseutsatte bransjer*

*MEF mener dette forslaget vil få betydelige konsekvenser for kvaliteten på fagopplæringen
og rekrutteringen til våre medlemsbedrifter. MEF er positive til en gjennomgang av opplæ-
ringskontorenes rolle og oppgaver, men ønsker ikke at det innføres et byråkrati som vil gi
den enkelte lærling redusert tilgang på tjenester som er kritiske for muligheten til fullført ut-
danning og bestått fagprøve. Faglig kompetente oppfølgingsressurser bidrar best til samfun-
net når de kan bruke arbeidstiden sin på lærlingene fremfor å bli en delvis administrativ res-
surs hvor store deler av jobben består i å skaffe bestillinger fra Fylkeskommunen og lærebe-
driftene.*

Bakgrunn og konsekvenser:

*Bygg- og anleggsnæringen er ifølge i Utdanningsdirektoratets statistikker bransjen med flest
lærekontrakter. Ca. 75 % av lærlingene innenfor bygg- og anleggsteknikk har sin lære-
kontrakt med et opplæringskontor. For anleggsbransjen isolert sett er andelen over 80%. I
tillegg kommer et stort antall opplæringskontrakter for lære kandidater.*

*Dette viser at opplæringskontorene har en betydelig rolle i fagopplæringen. Å utelate dem fra
opplæringsloven og frata dem muligheten til å være en del av lærekontrakten vil medføre en
så stor endring i rammebetingelser for driften av kontorene at man risikerer å ødelegge et til-
bud som i dag er velfungerende og helt nødvendig for små og mellomstore bedrifters ønske
og mulighet til å ta inn lærlinger.*

*Endringen vil medføre at en større del av ansvaret for utviklingen hos den enkelte lærling vil
ligge hos lærebedriftene. Uten et opplæringskontor som kan følge opp og gi en*

tredjepartsvurdering av lærlingeløpet vil det bli store forskjeller i tolkning og oppfølging av kompetansemål. Dette vil påvirke den faglige utviklingen og gi store forskjeller i progresjon, måloppnåelse og til slutt muligheten til å oppnå fagbrev. Uten nødvendig fremdrift og oppfølging vil flere lærlinger velge å avbryte læretiden uten å fullføre, noe som vil medføre en redusert tilgang til fagarbeidere hos konkurranseutsatte deler av norsk næringsliv.

Utvalgets understrekning om at det ikke er noe til hinder for at lærebedrifter kan kjøpe hjelp fra opplæringskontorene selv om de ikke er en del av lærekontrakten er utvilsomt godt ment, men neppe realistisk ettersom opplæringskontorene vil få rammebetingelsene så sterkt endret at det er tvilsomt hvorvidt de vil kunne opprettholde en kompetent og reaksjonskraftig virksomhet kun basert på slike henvendelser.

Den rollen opplæringskontorene har i dag med formidling og lærlingeoppfølging innen fagopplæringen kan heller ikke uten videre overføres til andre instanser. Dersom fylkeskommunene skal tilføres kompetanse og ressurser til å ivareta alle disse oppgavene vil dette medføre en overføring av flere hundre arbeidsplasser fra privat til offentlig sektor. Oppgaver som ikke ivaretas eller ivaretas uten den rette kompetanse vil gi skadevirkninger i form av redusert kvalitet i oppfølgingen, med de konsekvenser dette vil få for fullføringsgrad, søkertall og tilgang til fagarbeidere.

Opplæringskontorenes betydning og samhandling med andre:

Opplæringskontorene bidrar gjennom sin bransjekunnskap og fagkompetanse til at flere lærlinger får læreplass og at flere gjennomfører læretiden, når sine kompetansemål og til slutt består fagprøven. God muligheter for læreplass og fullføring av utdannelsen er av avgjørende betydning for ungdom som er usikre på valg av videregående utdanning. Dette bidrar til å forsterke den ønskede utviklingen om at flere skal velge yrkesfag.

Å opprettholde et smidig samarbeide mellom skole, fylkeskommune, lærebedrift og opplæringskontor i hele fireårsløpet til eleven/lærlingen er en viktig suksessfaktor for å sikre høy grad av fullføring. Opplæringskontorene tar i tillegg et ansvar i forhold til lære kandidater som har kompetansemål som er mer begrensede enn fagbrev. Ofte er oppfølgingen fra opplæringskontoret utslagsgivende for at disse kandidatene fullfører opplæringen og kvalifiserer seg til kompetansebevis.

Det er derfor av avgjørende betydning for fullføringsgraden og andelen beståtte fagprøver at opplæringskontorene har ansvar for lærlingeoppfølgingen og kunne gi en tredjepartsvurdering av gjennomføring og progresjon i læretiden og vi vil sterkt fraråde endringer i en ordning som store deler av næringslivet opplever som velfungerende og en nødvendig forutsetning for å kunne ta inn lærlinger.

Lærlinger med særlige behov:

Spesielt viktige er opplæringskontorene for lærlinger som ikke følger det tradisjonelle løpet med 2 år i skole og 2 år i bedrift. I anleggsbransjen er det en underdekning på skoleplasser i forhold til bransjens behov for lærlinger og det tas hvert år inn en betydelig andel lærlinger rett fra Vg1, med bakgrunn fra andre skoletilbud enn anleggsteknikk eller direkte fra ungdomsskolen. Disse lærlingene trenger ekstra oppfølging, kurs og opplæring for å gjennomføre læretiden og her er opplæringskontoret en viktig tilrettelegger for at lærlingen skal få nødvendig kompetanse.

Dersom opplæringskontoret ikke reguleres i loven, men isteden må tilby sine tjenester med fakturering på timebasis er det en betydelig risiko for at lærlinger som trenger ekstra støtte, spesielt de svakeste lærlingene og lære kandidatene, vil bli skadelidende fordi den ekstra oppfølgingen de trenger vil være avhengig av en bestilling som av forskjellige årsaker kan bli nedprioritert i konkurranse med andre oppgaver hos bestiller. Dette ser vi dessverre eksempler på fra andre grupper i samfunnet som er avhengige av tjenester fra det offentlige. MEF mener at dagens fleksible samarbeidsordninger må opprettholdes slik at Opplæringskontorene kan fortsette å bidra til at flest mulig lærlinger forblir i et lærlingeløp istedenfor å havne i et Vg3 tilbud i skole som de ikke har forutsetninger for å gjennomføre, eller falle utenom skole- og utdanningssystemet. I dag gis disse veiledning og oppfølging slik at de makter å fullføre utdannelsen og dermed kommer i en posisjon hvor de kan bidra til samfunnet med arbeidskraft og skatteinntekter.

Endringer underveis i læretiden:

Noen ganger stemmer ikke kjemien mellom lærling og lærebedrift, bedriften kan ikke tilby nok arbeide eller lærlingen sliter med evner eller motivasjon. Opplæringskontoret vil da bistå lærling og bedrift med å forsøke å finne løsninger som får læretiden tilbake på riktig spor. Om ikke dette fungerer vil opplæringsforholdet med bedriften avsluttes og lærlingen omplasseres i ny opplæringsbedrift. Opplæringskontorets fagkunnskap og bransjenettverk er en viktig forutsetning for å få dette til slik at lærlingen har gode muligheter til å gjennomføre læretiden og tilegne seg tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter til å bestå fagprøven hos en annen lærebedrift. Uten opplæringskontorenes nett av medlemsbedrifter vil et slik bytte være svært vanskelig, og resultatet vil i mange tilfeller være at lærlingen havner i skolebasert Vg3.

Forslag til regulering av opplæringskontorene i ny opplæringslov:

MEF mener at det må stilles tydelige krav til organisering, fagkompetanse og transparens hos opplæringskontorene slik at det er tydelig og etterprøvbart hvordan et slik kontor skal være bygget opp og fungere for å kunne bidra til en effektiv og seriøs fagopplæring. Vi mener at:

1. Opplæringskontorene og deres oppgaver må reguleres i opplæringsloven med tilhørende forskrift
2. Opplæringskontorenes oppgaver skal være:
 - Kontraktspart ved inngåelse av lærekontrakter
 - Utfylling av lærekontrakt
 - Utarbeide oppfølgingsplan for lærlingen
 - Gjennomføre vurderingssamtaler med lærlingen
 - Gi lærlingen veiledning
 - Rapportering til fylkeskommunen om opplæringen
 - Oppmelding av lærlingen til fag- eller svenneprøve
 - Rekruttering av nye lærebedrifter og nye læreplasser i eksisterende lærebedrifter
 - Kobling av bedrift og lærling
 - Å veilede godkjente lærebedrifter ved behov
 - Gjøre tiltak for at lærlingen skal nå kompetansemålene der lærebedriften ikke kan tilby dette på egenhånd
 - Bistand til lærebedrift og lærling ved behov for omplassering
 - Tilrettelegging for gjennomføring av fagprøven

- Å formidle informasjon om lærefaget
3. *Opplæringskontorene skal ha et styre bestående av representanter for medlemsbedriftene og representanter for arbeidstaker og arbeidsgiversiden*
 4. *Budsjett og regnskap skal være åpent tilgjengelig for fylkeskommunen og medlemsbedriftene, og regnskapet skal være godkjent av statsautorisert revisor*
 5. *Opplæringskontoret har plikt til å gi fylkeskommunen fullt innsyn i opplæringskontorenes virksomhet og møterett på generalforsamlingen*
 6. *Opplæringskontoret skal ha dokumentert faglig kompetanse innen faget/fagene de har lærling i og være tilknyttet en bransjeorganisasjon*

MEF mener dette forslaget til regulering av opplæringskontorene vil gi tydelige retningslinjer for opprettelse og drift av disse kontorene. Dette vil være til gagn for myndigheter og næringsliv og sørge for at kontorer som opererer utenfor denne rammen i dag vil bli presset inn i ordnede former om de ønsker å opprettholde sin virksomhet.

Utvalget foreslår å tydeliggjøre at fylkeskommunen har plikt til å veilede og kontrollere at godkjente lærebedrifter oppfyller kravene i loven, se forslag til § 8-9.
MEF oppfatter at dette er i tråd med dagens ordning og anbefaler at denne videreføres.

Utvalget foreslår i 29.5 at kravet om at internkontrollen skal gjennomføres av den faglige lederen i samarbeid med representanter for arbeidstakerne, erstattes av et krav om at representanter for arbeidstakerne skal få ta del i arbeidet med internkontroll, se forslag til § 8-11.
MEF oppfatter at dette er en oppgave som i dag i stor grad gjennomføres av opplæringskontorene der disse er en del av lærekontrakten ettersom de er ansvarlige for kontrakten. MEF mener videre at opplæringskontorenes rolle må opprettholdes og styrkes og kan derfor ikke se at det er grunnlag for å endre den eksisterende praksisen rundt internkontroll hos medlemsbedrifter i opplæringskontor.

Utvalget foreslår i 29.5 å tydeliggjøre at fylkeskommunen har plikt til å veilede og kontrollere at godkjente lærebedrifter oppfyller kravene i loven, se forslag til § 8-9
MEF støtter dette og foreslår også å tydeliggjøre innsynsretten til fylkeskommunen i punktlisten om opplæringskontorenes rolle i ny opplæringslov på side 7 i høringsvaret

Utvalget foreslår i 29.5 at fylkeskommunenenes ansvar for formidling kommer tydeligere fram av loven, og at ansvaret utvides til å omfatte alle kvalifiserte søkere, se forslag til § 8-7.
Dette er en oppgave mange opplæringskontorer utfører for fylkeskommunen i dag, men er ikke lovhemlet. MEF mener at opplæringskontorene bør fortsette å utføre denne oppgaven selv om det overordnede ansvaret vil ligge hos fylkeskommunen. Samspillet mellom skole, fylkeskommune og opplæringskontor er vesentlig for å oppnå best mulig formidlingskvalitet av lærlinger. Opplæringskontorene skal ha en bransjekjennskap og kontakt som gjør at de er den som er best kvalifisert til å håndtere formidlingen i det daglige, men det er vesentlig med ett velfungerende og konstruktivt samarbeide mellom de tre aktørene slik at man kommer frem til gode løsninger til beste for lærlingene og lærebedriftene.

Prøvenemnd

Prøvenemnder er omtalt under kap. 29.4.6 "Mindre endringer og språklige justering". Det er ingen egne forslag om prøvenemnd.

MEF mener at prøvenemnder også må forankres i forskrift slik at oppnevning, oppgaver og arbeidsform blir tydeliggjort.

Kapitel 43 - Andre regler for grunnskolen og videregående opplæring

Utvalget foreslår i 43.4 at ansvaret for ulykkesforsikring av lærlinger konkretiseres i loven, se forslag til § 22-10 andre avsnitt

MEF støtter forslaget. Det er viktig at dette punktet er tydelig i loven da det kan ha store konsekvenser hos lærlinger som utsettes for en ulykke.

Kapitel 45 - Grunnskoleopplæring og videregående opplæring for voksne

Utvalget foreslår at det forskriftsfestes et krav om karakter 2 eller bedre for å få rett til videregående opplæring på grunnlag av privatisteksamen.

MEF støtter forslaget.

Utvalget foreslår å ta inn i loven at fylkeskommunen skal legge stor vekt på samfunnets behov for kompetanse og tilgangen på læreplasser i planleggingen og utbyggingen av det videregående opplæringstilbudet for voksne.

MEF støtter dette.

Voksne utgjør en viktig del av rekrutteringen til anleggsnæringen. Fylkeskommunen må i sin innretting og dimensjoner av tilbud ta hensyn til dette. Vi viser til at livslang læring vil få en sterkere rolle fremover i tråd med kompetansereformen og til fylkeskommunens ansvar for både næringsutvikling og kompetanseutvikling i sin region.

Fylkeskommunen skal tilby opplæring i den ordinære voksenopplæringen dersom den ikke kan formidle læreplass til voksne og at de ordinære reglene for opplæring i bedrift gjelder for voksne som får opplæring i bedrift.

Utvalget foreslår i 45.5 å lovfeste at voksne som ønsker det, normalt skal tas inn på et opplæringstilbud som gir dem mulighet til å formalisere sin yrkeskompetanse eller oppnå studiekompetanse. Den voksne har ellers rett til inntak på et opplæringstilbud som fører fram til en av tre sluttkompetanser som den voksne har søkt på. Se forslag til § 17-2 andre avsnitt

MEF støtter dette.

Dette må imidlertid ikke få konsekvenser for ungdommens rett til utdanning og må hensyntas i dimensjoneringen av det enkelte studietilbud. For Vg2 Anleggsteknikk er det allerede mange søkere som ikke får oppfylt skoleønsket sitt og det er allerede et stort behov for å styrke dette tilbudet basert på arbeidslivets behov for lærlinger og fagarbeidere.

Utvalget foreslår i 45.5 å videreføre retten til videregående opplæring for dem over 25 år som har fullført grunnskolen, men som ikke har fullført videregående opplæring, og dem som har videregående opplæring fra utlandet som ikke blir godkjent i Norge. Se forslag til § 17-2 første avsnitt første og tredje setning

MEF støtter dette, med de samme betraktninger som i foregående punkt.

Utvalget foreslår i 45.5 å innføre rett til videregående opplæring for dem som har «brukt opp» ungdomsretten til videregående opplæring, men som ikke har oppnådd studiekompetanse,

yrkeskompetanse eller annen planlagt sluttkompetanse. Retten er ikke begrenset til dem over 25 år. Se forslag til § 17-2 første avsnitt andre setning
MEF støtter dette, med de samme betraktninger som i de foregående punktene.

Utvalget foreslår i 45.5 Ta inn i loven at fylkeskommunen skal legge stor vekt på samfunnets behov for kompetanse og tilgangen på læreplasser i planleggingen og utbyggingen av tilbudet for voksne. (Kap. 45 s 618 – forslag til §18-11)
MEF støtter forslaget. Samfunnets og dermed også arbeidslivets behov må ligge til grunn for dimensjoneringen av alle utdanningstilbud, også i forhold til voksne elever som skal kvalifisere og rekvalifisere seg for yrkeslivet.

Kapitel 47 - Statlig oppnevnte råd, utvalg, klagenemnder og læreplangrupper

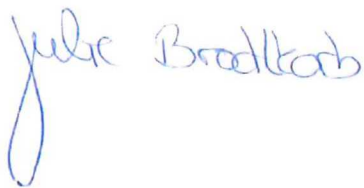
Utvalget foreslår ikke å videreføre plikten til å ta imot verv i råd, utvalg eller nemnd.
MEF støtter dette og mener at slike verv må organiseres og godkjøres på en slik måte at det blir unødvendig å benytte tvang for å rekruttere til dem.

Utvalget foreslår at Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY), de faglige rådene, læreplangrupper og klagenemnd for ikke bestått fag- og svenneprøve ikke reguleres i den nye loven. Utvalget begrunner forslaget blant annet med at statlige utdanningsmyndigheter er forpliktet av ILO-konvensjonen til å utforme og gjennomføre politikk, retningslinjer og tiltak for yrkesveiledning og yrkesopplæring i samarbeid med arbeidstakernes og arbeidsgivernes organisasjoner.
MEF støtter ikke forslaget.

En forankring i ILO-konvensjonen ikke ivaretar dette i tilstrekkelig grad. I henhold til ILO-konvensjon 142 skal politikk, retningslinjer og tiltak for yrkesopplæring gjennomføres i samarbeid med partene i arbeidslivet når det høver og er i samsvar med nasjonal lov og praksis.

Vi mener det er av avgjørende betydning for partssamarbeidet at dette tydeliggjøres i loven slik at partenes rolle ikke blir utydelig og mulig svekket. Av dette følger også at partenes påvirkning på dimensjoneringen av utdanningstilbudene gjennom Y-nemda sitt arbeide på dette området må styrkes fremfor å svekkes. Utvalget foreslår å videreføre en regulering av y-nemndene, men at det er nødvendig å endre loven slik at y-nemndens råd skal tillegges stor, ikke avgjørende, vekt slik at samfunnets behov (uttrykt gjennom arbeidslivets rekrutteringsbehov) best mulig kan bli ivaretatt i dimensjoneringen.

MEF mener at SRY, de faglige rådene, læreplangrupper og klagenemnd for ikke bestått fag- og svenneprøve må forankres i lov. Oppgavene bør forankres i forskrift.

Julie Brodtkorb
Administrerende direktør

Terje Eikevold
Seniorrådgiver